Sed vacat cum eſt impſonale idem eſt qđ tp̄s vacat ſiue vacuū eſt. vt
nō vacat mihi.h̄ eſt nō licet mihi ꝓpter negocia Captus qn̄qꝫ idem eſt
qđ careo. vt captus mēte captus oculis captus lumine. Cū illis trib⁹
abltis carere ſꝫ. cū alijs ṽo abltis ſꝫ idē qđ delictatus. vt capt⁹ amore
nitate loci. Captus dulcedine vocis. captus ſublimitate materiæ. Sz
captus amore plerumqꝫ in malam ſolet accipi ꝑtem. qn̄qꝫ tn̄ etꝫ in bo
nam ꝑtem. vt ſi qs hæc captus amore legit. ⁊c. Qn̄qꝫ captus eſt idem
quod ab hoſtib⁹ intercœptus ⁊ ꝯſtruiť ſic cū abltō ⁊ cū ꝑpōne. vt vrbs
capta eſt ab hoſtib⁹ petrus captus eſt a paulo. ¶ Sciēdum drā eſt in
ter careo ⁊ egeo. Nam egeo h̄n̄dis Sed careo habitꝫ vel nō h̄n̄dis. i. or
batus ſum qs habui. vt apđ Tulliū Careo amicis oīb⁹ qs mors eri
puit mihi. Tullius Tibi ꝑſuade ꝑter culpā ac pccm̄ q̄ ſp caruiſti ⁊ ca
reb hōi accidere nihil poſſe qđ ſit horribile aut ꝑtimeſcēdū Sciēdū q̄
qdam etiam ſic loquunť. cæcus viſu ſurdus auditu claudus greſſu. ſꝫ
nō eſt necē addi abltīn.

¶ Sequitur textus.

Inter ⁊ eſt iuncta tibi dant ꝓnomina quina
Intererit veſtra noſtraqꝫ meaqꝫ tuaqꝫ
Atqꝫ ſua refert normam ſeruabit eandem

¶ Hic ponit excœptioēm factam in regimine gti ibi inter ⁊ eſt iūge.
dicēs q̄ hæc impſoālia intereſt ⁊ refert regūt ꝑ qnqꝫ gtis ꝑmitiuis ſcꝫ
mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri. qnqꝫ abltōs fœminini gn̄is mea tua ſua no/
ſtra ⁊ veſtra. ⁊ eſt antiptoſis q̄ abltūs ponitur ꝑ gtō. vt ꝑma luce inť/
erit tua legere. Nunc mea intereſt legere. veſpi ṽo intererit ſua legere. cā
tare ⁊c. Dico aūt nūc mea intereſſe legere: Cras tua inter futurum le
gere. Perhendie ṽo interfuturum ſua legere. Eandem vero ꝯſtructio/
nem etiam h̄n̄t cum abltō cuia qđ pōiť interrogatiue ⁊ relatiue. vt cu
ia intereſt legere. vel cuius intereſt legere. vſitati⁹ fit interrogatio ꝑ ge/
nitiuum. vt cuius intereſt legere. Sed relatie inueniť apđ Ciceronem
in abltō. vt Ei cuia interfuit nō ei cuia nihil interfuit vbi ⁊ cuius pōi
p̄t. vt dicatis ei cuius intereſt Etiam agat is cuius intereſt vel cuia in/
tereſt. ¶ Sciendum q̄ hæc impſonalia intereſt ⁊ refert pn̄t in eadē
locutione regere duos ablatiuos cum genitiuus vnius ſolius ipſius
ipſorum ſolorum trium quatuor omnium plurium. vt mea vnius opa
liberatus es Tua ſolius opera liberatus ſum. Tua ipſius intereſt.
noſtra ipſorum intereſt legere. veſtra ſolorum intereſt. noſtra omni/
um intereſt. veſtra trium plurium intereſt. Sic etiam cum genitiuo
participij vt tua hic oſcitantis intereſt legere. Tua hic potantis vel
ſedentis inťeſt. Tua hic dormientis intereſt lr̄is dare operam. ve/
ſtra iſtic oſcitantium dormientium intereſt legere Noſtra hic fabulan

De rgīe ablti a quibuſdā v̄bis impſonalib. ex ptinētie ſigfitate p modū vt ab ali
Vᵃ impſonalia

tium l' garrientium magis intereſſet legere l' lris dare opam q̃ tps ita fabul' ↄſumere vl' terere. Item melius dicimus intereſt mea q̇ ſum ioã/nes legere q̃ intereſt mea ioãnis legere. intereſt tua q̇ es petr⁹ dare lris opam. q̃ intereſt tua petri. ⁊ h̄ ſi ablti ⁊ gti intranſitiue ↄſtruant͛. h̄ eſt ſi eandem rem ſ̄nt. qꝛ ſi tranſitiue ↄſtruant͛ h̄ eſt ſi ſ̄nt diuerſa tunc in vna orõe poni pñt. vt mea ⁊ ioannis intereſt legere. tua ⁊ petri refert legere ¶ Sciend̄ q̇ illa impersonalia perſonal'r poſita regunt eoſdē ab/ltõs cum ntõ vt id nihil mea intereſt vtꝝ veniat an maneat. Comicus Nā tua nõ intereſt id deſine ꝑconctari. Apud Boetiū. Si veſtes pl/chræ ſint q̇d id tua refert. Et ſæpe numero hæc v̄ba impersonalia perſonal'r accœpta ſubintelligunt͛ vt q̇d id mea. quid id vrã. vbi ſubaudit͛ refert. Sæpe etiam his v̄bis perſonal'r poſitis reddunt͛ vl' iungunt͛ hĳ gti tanti quanti magni ꝑui. vt id ꝑui refert. ꝑmagni mea refert Comicus. Quid intereſt tua. rñ det͛ magni. Alia de natura illoꝝ v̄boꝝ dicta ſunt in regimine gti. ibi Inter ⁊ eſt iunge. ⁊c̄.

Plenus inops caſum dant iſtū ſiue ſcdm

Uini vel vino duo dolia plena videto

Pauꝑ egenus inops vino vel panis egebit

¶ Dictio ↄcreta ſ̄ns plenitudinē inopiam vl' carētiam regit gtm̄ vl' ablm̄. vt amphora plena eſt vini vl' vino. diues agri vl' agro. Uirgilius. Quam diues niuei pecoris q̃ lactis abundans. Horatius Satis diues ⁊ auro. Fœcunda viroꝝ vl' viris. fœlix reꝝ vl' rebus. beatus rerū oim vl' rebus oibus. Satur pane panis vini vl' vino. Ita verba ſatu/rare ⁊ ſatiare regunt gtm̄ vl' abltm̄ frequentius tñ abltm̄. Uirgilius. Poſtq̃ dextra fuit ſaturata cædis. Satura iram meam tuo ſanguine Saturauit me pane ¶ Exm̄ de dictionib⁊ ſ̄ntib⁊ carentiam. pauꝑ egenus inops reꝝ vl' rebus. indignus ope l' opis Uirgili⁹ Haud opis in/diga nr̃æ Immunis crimine l' criminis Reus mortis l' morte. Exps rõnis l' rõne. Aialia rõnis expertia. i. beluæ ſiue muta aĩalia Id aĩalia rõnis expertia facerent ¶ Hæc regl'a etiam intelligit͛ de v̄bis vt pꝫ in textu. ⁊ ſunt egeo indigeo affluo abundo ⁊ ſil'ia. Uirgilius d̄t Quin tu aliq̇d ſaltem poti⁹ quoꝝ indiget vſus. Uiminibuſq̃ paras molli d̄ texere iunco. Sic refertio etiam regit gtm̄ ⁊ abltm̄. vt vrbs referta ſce/leratoꝝ hoim vl' ſceleratis hoibus. Cicero. Audiui græciā refertam eſſe ſceleratoꝝ hoim ⁊ nefarioꝝ. ibi tñ refertam potius nomen eſt q̃ ꝑ/ticipium. Uerba frequentius inueniunt͛ cum abltõ q̃ cum gtõ ↄſtru/cta. vt ad Romanos. iĳ. Oēs quidem peccauimus. ⁊ egemus grã dei. Prouerbioꝝ. iĳ. Honora dominū de tua ſubſtantia ⁊ vino torcularia redundabunt. ¶ Inueniuntur tamen quædā verba regere gtm̄ more græco qui carent abltõ. vt apud Uirgilium. Implent͛ veteris bacchi pinguiſq̃ ferinę. Et apud Titum liuium. Ipſe multitudinem quæ ſe re ſemper regenti eſt ſimilis religionis iuſte impleuit. Et apud Eccle

Quod tua no intereſt id deſine percunctari
Si veſtes pul chre ſint quid id tua refert
Quid intereſt tua Reſpon refer magni

fiaſticos. iſte mos græcorum inuenitur Ut in euāgelio Et repletæ ſūt
nuptię diſcumbentium. In Matheo. In ioanne. Impleuerūt duo/
decim cophinos fragmētorum. latiō ꝟo more hæc ꝟba tranſitiua quæ
ſnt plenum facere vel vacuum facere potius regunt ablm̄ q̄ꝫ gtm̄. vt
dictum eſt ibi Recꝫ carere notans. vt repleo amphoram cereuiſia. vino
aqua aceto. Sic alia compoſita oppleo depleo expleo vt lachrymis os
oppleuit totum. teutonice die tranen liepen hem ouer ſine kinnebac/
ken. Deplere ſignificat niet vol maken dat vol is. Bartholome/
us depleuit amphoram vino. hi ſtortten daer wat wt. Depleuit vas
cereuiſia. Explere quandocꝫ idem eſt quod implere. ſeu replere. Ego
tuam explebo animam gaudio. Comicus. Ubi nunc cum inueniam
vt eum liberem metu. atcꝫ animum expleam gaudio. Quandocꝫ ex
plere eſt extra plenitudinem facere. vt implere plenum facere quod nō
plenum ſit. vt expleuit amphoram vino. teutonice hy heeft die kannē
ledich ghemaket. Expletur lachrymis egeriturcꝫ dolor. ¶ Scien/
dum ꝙ hoc nomen plenus apud Ciceronem ſemper iungitur genitiō.
Apud alios etiam ablatiuo. Frequens ⁊ vacuus ſemper ablatiuo.
vt ciuitas frequens ꝑplīs nō ꝑplor̄. vacua incolis nō incolarum Apō
Comicum Plenus rimarum eſt. Quintilianus cum ablatiuo. Al/
uearia plena ſunt melle.

Dignus cum potior fungor veſcor fruor vtor
Et careo iungo caſu tantummodo ſexto.

¶ Hic dr̄ ꝙ dignus potior fungor ⁊ veſcor fruor vtor regūt ablm̄
vt dignus laude. dignior laude. digniſſimus laude. Canit eccl'a Fœlix
namcꝫ es ſacra ꝟgo maria ⁊ ōni laude digniſſima. Potior victoria. vel
potitus ſum victoria. fungor ſacerdotio. fungor magiſtratu p̄latura
veſcor pāe. veſcor lixis ⁊ aſſis. fruor tua bn̄uolētia. fretus tua bn̄uolētia
Ita ↄfido tua bn̄uolentia. ductus ſpe. qua ſpe ductus. qua ſpe fretus
vtor reb; meis. Btī apud ſupos fruūtur deo. Quæ oīs dcōnes inuēi/
untur regere gtm̄. quo nobis nō eſt vtendum. vt cuius nō ſum dignus
vt ſoluam corrigiam calciamenti eius. Et in Matheo ⁊ etiā in Luca
Facite ꝰ fructum dignum penitētie. Et apō Uirgiliū. Magnorum
haud vncꝫ indignus auor̄. Sed h̄ fit more græco q̄ caret ablō Inue
nitur ⁊ careo cū gtō ↄſtructum. Comicus. Omnes labores mihi le/
ues fuere p̄tercꝫ tui carēdum ꝙ eſt. Nos ꝟo ſemꝑ his dictiōib; dabim⁹
ablm̄ ¶ Sciendum primo circa lrām ꝙ dignus adiectm̄ quādocꝫ
conſtruitur cum ablatiuo. vt dignus laude honore. Quandocꝫ cū
infinitiuo. vt dignus honorari. cantari. laudari. amari. Uirgilius.
Et puer ipſe fuit cantari dignus. Quandocꝫ conſtruitur cum geru
dio in di. vt dignus honorandi laudandi. Quandocꝫ ⁊ hoc eleganti/
us conſtruitur cum verbo mediante qui quæ vel quod relatiuo vt dig
nus eſt qui ametur ab omnibus. Uel dignus eſt quem ament oīs.
vel omnes honorent. Ita etiam intelligendum eſt de ſuo compoſito

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

indignus.vt indignus honore laude.indign⁹ honorari laudari.indig/
nus honorãdi laudandi.indignus qui honoret qui amet.⁊c̃.vł indig/
nus quē amet aliquis. A dignus venit ṽbum dignor arʒ.qđ actiue ca
ptum eſt idem qđ dignū iudico ſiue æſtimo.⁊ ſic regit poſt ſe accm̄ cuʒ
abltõ. Apud Virgiliū. Haud equidē tali me dignor honore. Et apđ
eundem in bucolicis. Nec de⁹ hunc menſa dea nec dignata cubili ē. cu
bili id eſt matrimonio ſiue ꝯiugio. Tu vix dignaris me familiaritate
tua. Epitaphiū laurentij. Nunc poſtq̃ꝫ manes defunctus valla peti/
uit. Non audet pluto verba latina loqui. Juppiter hunc cœli dignat⁹
honore fuiſſet. Cenſorē linguæ ſed timet ipſe ſuæ. ¶ Dignor qñqꝫ etiã
accipitur paſſiue ⁊ ſic idem eſt quod haberi dignus ⁊ regit ſolum abltm̄
vt dignor ſocietate veſtra.ego dignor tua familiaritate. Ut apud Vir
gilium. Coniugio anchiſa veneris digniate ſuperbo.dignate id eſt di/
gne habite. Digno etiã quandoqꝫ idem eſt quod velle. Ut canit eccle
ſia. Dignare me laudare te virgo ſacrata.hoc eſt ſacrata virgo vel me
laudare te ¶ Qñqꝫ dignor notat quãdam humiliationē apud quoſdã
Sic nunc vulgo loquunt. Colende venerande pater dignemini me au
dire famulum ſeu ſeruū veſtꝝ. Eccleſia canit. Deus dignatus eſt fieri
homo.id eſt humiliauit ſe.eius compoſita eiuſmodi verbi dignor ſunt
Jndignor quod qñqꝫ ẽt iraſci.⁊ regit datiuū.vt indignatur mihi. Ut
non indignemini mihi. Horatius. Jraſcor medicis fidis indignor a/
micis. Jnde indignatio dicta eſt ira. Dedignor vero ſignificat contem
nere.vt Jſte dedignatur loqui mihi.ſemper veniens mihi obliquat vi
ſum. Sic canit eccleſia. Qui non dedignaris tangi a peccatrice.
¶ Secundo ſciend̃ ꝙ potior quandoqꝫ eſt nomen comparatiui grad⁹.
tantum ſignificans quantū melior.vt potior eſt anima q̃ꝫ corpus Po/
tiora ſunt bona animæ q̃ꝫ corporis.hoc eſt meliora ⁊ p̄ſtantiora. Ho/
ratius/ Vidiſti ne locū potiorem rure beato.id eſt meliorē quaſi dice/
ret non. Qñqꝫ potior eſt verbū deponentale terciæ vel quartæ ꝯiugati
onis ſicut orior ⁊ morior.⁊ ſic habet triplicē ꝯſtructionē. Qñqꝫ regit
iſtum gtm̄ rerꝫ. Ut lacædemonij longe lateqꝫ rerꝫ potiti ſunt.id eſt diu
rerꝫ imperiū tenuerunt. Quandoqꝫ regit vel ꝯſtruitur cum accõ. Ut
Comicus. Miſeriã ego omnē cupio hic potitur gaudio. Et apđ eun
dem. Jlle alter ſine labore patria potitur ꝯmoda.quæ loquendi mod⁹
nunc eſt abſolutus ¶ Tercio potior verbum regit abltm̄ vt potitus
ſum victoria.ick heb ghewonnen.⁊ inde dicit textus. Quando poti/
or verbum regit gtm̄ tunc exponitur per tenuit verbum. vt potitus ē
rerum.id eſt rerum imperiū tenuit. Quando vero regit ablatiuum ex
ponitur per obtinuit.vt potius eſt victoria id eſt pugnando vel labo/
rando obtinuit victoriam. Sic nomē compos eſt eius ſimile. Nam
ſum compos mentis.compos animi.ꝯpos rationis.teutonice die ſyn
verſtant heeft. Compos ſanitatis id eſt qui hanc tenet vel habet. At
compos voti.compos victoriæ.compos optati.id eſt hæc labore obti/
nui.⁊ eſt potior terciꝫ coniugationis ⁊ quartæ. Unde duodecimo me/
thamorphoſeos legendum eſt. Tuqꝫ tuis armis nos te poteremur a/
chille.non potiremur ſcđa ſyllaba breui non longa ¶ Tercio ſciēdum

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

veſci ꝓprie hoim eſt ⁊ extendit ſe etiam ad potum. vt carne lacte veſcoꝛ.
Paſci vero beſtiarum. Paſcoꝛ regit accm̄. vt capræ paſcūtur ſiluas.
Apes paſcuntur floꝛes. Victitare vero eſt veſci ⁊ quaſi victu vti ſiue a
liquo genere victus fere ſemꝑ vti. vt ſythæ victicāt lacte. h̄ eſt fere ſemꝑ
pꝛo victu vtuntur lacte. Quidam ꝓpli indiæ vecticant humana carne
Innenitur veſcoꝛ regere caſum accm̄ apud veteres. vt apud Leuiticū
Offerebant duos paſſeres quos veſci licitum erat. Sed ille loquendi
mos nūc eſt aboletus Alio modo regit abltm̄ vt veſcoꝛ pane cū ſale.
veſcoꝛ pane butiro oblito. Per trāſſumptioēm dr̄ veſcit aura .i. viuit.
qꝛ dum viuimus reſpiramus ⁊ inſpiramus Virgilius. quid puer aſca
mus ſupat ne ⁊ veſcitur aura. ¶ Sciendum fungoꝛ etiam duplicem
inuenitur regere caſum h̄ eſt Apud veteres inuenitur ꝯſtructum cum
accō. vt Non boni viri fructus eſt officium Neqꝫ liberalis neqꝫ bōi vi
ri functus eſt officium. ⁊ iſte loquēdi modus eſt abſolutus. Alio mō
regit abltm̄. vt nō eſt boni viri functus officio. Et eſt fungoꝛ idem qꝺ
officium munuſqꝫ ago. ⁊ regit abltm̄ ſn̄tem magiſtratum aliquem vl̄
dominium. vt fungoꝛ magiſtratu prælatura queſtu. fungoꝛ legatio/
ne. fungoꝛ officio delegati. fungoꝛ munere iudicis. fungoꝛ docendi mu
nere. fungoꝛ ſacerdotio. Quia reppuliſti ſciētiam repellam te ne ſacer/
dotio fungaris mihi dicit ſacra ſcriptura. Fungoꝛ vita .i. viuo. fungoꝛ
officio vitæ mihi ab imꝑatoꝛe deo conceſſo. hoc eſt viuo ⁊ ago munus
vitæ. Sed defunctus dicitur quaſi ꝑfunctus munere vitæ. hoc ē moꝛ/
tuus vt defunctus vita .i. ab hac adminiſtratione. ab hoc munere. ab
hac pꝛocuratione ceſſauit. Virgilius Defunctaqꝫ coꝛpa vita Apud
eundem. O tandem magnis pelagi defuncte periclis. Apud Titum
liuium. Defuncta moꝛbis coꝛpa ſalubꝛioꝛa eſſe incipe. Frui eſt amo/
re alicui rei inherere ꝓpter ſe. vel eſt voluptatem ex aliqua re capere.
Sic ſancti fruuntur deo. quia volupcatem in viſione dei quæ dr̄ frui/
tio capiunt. Quia teſte Aplo. nec oculus vidit nec auris audiuit nec
in coꝛ homis aſcendit q̄ ꝑꝑauit deus diligētibꝫ ſe. Et ſm theologos
ſolum fruimur rebꝫ diuinis. iō dr̄ Auguſtinus Res qbꝫ fruimur ſunt
pater filius ſpūs ſcūs. ſm oꝛatoꝛes ṽo etꝫ fruimur rebꝫ alijs. Apud
quos eſt drā inter fruoꝛ ⁊ vtoꝛ. Nam vti eſt vſum rei habere ꝓpter ali
ud. Sed frui eſt alicui rei inherere ꝓpter ſeipſam. De vtoꝛ vt vtoꝛ do
mo. armis libꝛis. vt ex his poſtea emolumēti aliqꝺ bōi ꝯſeqr Fruoꝛ bo
nis meis. fruoꝛ tuo aſpectu. tuo colloqͦ. tuo cantu. h̄ eſt voluptatē ex
his ꝑcipio. Iōqꝫ rephēſus eſt hānibal qꝛ cum poſſet vti victoꝛia frui
maluit. Vna ⁊ eadem re vnus vtitur. alter fruitur. vt ſi vnus ad focū
ſedeat ſanitatis cauſalis dicitur vti caloꝛe vel igne. Alter vero ſolius
voluptatis cauſa ⁊ is frui dicitur caloꝛe vel igne. Vtoꝛ quandoqꝫ idē
etiam ſt quod conuerſoꝛ. vt Cicero in epl'a Fabio viro optimo ⁊ ho/
miē doctiſſimo familiariſſime vtoꝛ Et inde fit vſus id eſt familiaritas
conuerſatio conſuetudo. vt vſus mihi eſt vel fuit cum illo a puero vl̄
ab ineunte ætate. ⁊ in eodem ſignificato vſura inuenitur ab vtoꝛ.
Cicero Longa quæ inter nos fuit vſura hoc efficit. Quandoqꝫ vſus
idem eſt quod vtilitas ſeu fructus ex aliqua re. ⁊ ſic venit ab vtoꝛ in

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

primo significato. ⁊ sic dicimus vſu venire.p vtile eſſe.ex vſu eſſe.i.vti/le eſſe ponitur vti ⁊ abuti.hoc eſt male vti ⁊ dr impudice vti Juuenis triplex vti.vti infinitiu⁹ ab vtor.vti aduerbium ſili͠tudinis.i.ſicut ⁊ v/ti ɔiunctio cauſalis.i.ſiue quatenus

De regie ablti a pte indecliabili ſ. a p positioe ex vi ppositiomb

Hos caſus de pre corã ſocieq̃ʒ gubernant

¶ Hic dr φ decem ⁊ quinqʒ ſunt ppões deſuientes abltõ.vt a ab abs ⁊c. ¶ Sciend φ ſæpe numero ppones deſeruientes abltõ ſolent ſubtri ceri.vt apd Juuenalẽ. Raro aconita bibunt fictilib.i.ex fictilib Aco nita bt verghiſſeniſſe. Jta canit eccl'a. Proceſſit aula regia.i. ex aula ¶ Sciend circa textum primo φ a qñqʒ eſt nomen elementi qd apud græcos dr alpha. Qñqʒ eſt interiectio dolentꝫ l' ſtupentis l' deterrentis vl' phibentis. ⁊ ſic ſolet in fine aſperari. vt ſpem gregꝫ ah ſilice in nuda ɔnixa reliqt. A a a dñe neſcio loqui. A etꝫ eſt ppõ deſeruiens abltõ. ⁊ inde dr textus Alexandri. Itꝫ a ſummo vſqʒ ad humũ ¶ Sciend φ a pponitur ɔſonantib. vt a petro. Ab vocalib vt ab andrea. Reperit tñ ab duab liqdis pponi.ſcʒ l r ⁊ i qñ fit ɔſonans.vt ab lege ab legatꝫ.ab rege ab re.i.ab ſqʒ rõnabili cã. Cato. Iraſci ab re noli. Exm̃ de i ɔſo/nante.vt Ab ioue pncipium muſæ. Sed abs ppõ pponitur t ⁊ q Ut abs te. In euangelio. Si pes tuus ſcandalizat te abſcinde eum ⁊ pijce abs te.h eſt ſi pes tuus trahat te in pctm̃. De q abs quouis abs qlibʒ Comicus. Abs quouis hoie bñficium ſumere gratum ẽ. Eſt ⁊ alia in ter a ⁊ e drã qñ locum ſignificant. vt A theatro venit qui a loco q̃ iu/xta theatꝝ eſt venit. Sed e theatro venit qui in ipſo theatro fuit His contrariæ ſunt ad ⁊ in ppones. Seruius dr. Jtem tres ille ppõnes.a ab abs ſunt locales tpales ⁊ perſonales.h eſt ɔuotant locum.vt a the atro. Tps a mõ nunc. perſonã a petro a paulo. ¶ Sciendũ φ triplex cum inuenitur. Qñqʒ cum eſt aduerbiũ ſignificans quando.vt cũ ve/nerit ſanctus ſcõꝝ ceſſabit vnctio veſtra. Et inuenitur hoc modo cum indicatiuo vl' cum ɔiunctiuo.vt cũ faciam vitula ꝓ frugibus ipſe veni to. Cum venerit ſcũs ſcõꝝ ceſſabit vnctio vrã. Qñqʒ cum ẽ ɔiunctio. ⁊ ſic eſt idem quod q̃uis vl' qm̃ ⁊ ſic iungi ſolet ɔiunctiuo. vt Cũ mul ta in te beneficia ɔtulerim te tñ ſp experior ingratum/ Cum qñqʒ eſt ppõ ⁊ ſic regit abltiñ ſignificantẽ comitem.vt cũ petro paulo cũ ſum/ma in me beneuolentia. Non ãt iungitur abltõ inſtrumenti. Dicendũ eſt pcuſſit eum gladio.haſta. Non ãt cum gladio cũ haſta. Neqʒ vnqʒ ppõ cum ſine caſu poſita inuenitur. barbare eñi dr vis cum ire. ſed vis ire mecum nobiſcum ¶ Sæpe eñi hæc præpõ poſtponitur ſuo caſuali per anaſtropham. vt quicum quocũ quacum quibuſcum.quide qua/de quode quibuſde loquimini vl' locuti eſtis.vt dr Cicero de amicicia. Quid dulcius φ̃ habere quocũ omnia audeas ſic loqui vt tecũ. Cum vero ppõ per c ſcribitur.ſed aduerbiũ ⁊ ɔiunctio p q ſcribi ſolent. Co ram quandoqʒ ẽ aduerbium ⁊ põitur ſine caſu ⁊ ſignificat ideʒ qd in p̃ ſentia l' ad p̃ſentiam. ɔſtruitur eñi cum verbo ſignificante quietem in loco vel motum ad locum. De quiete. Coram quem queritis aſſum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Coꝛam mecum loquitur. Quid mihi iam dudum coꝛam recœpiſtis
nunc re ipſa compꝛobetis. Q̄ñ ꝙ̄ ꝯſtruitur cum verbo impoꝛtāte mo
tum ad locum. vt volo petrum coꝛam adducere. hoc eſt ad p̄ñtiam.
Sed non eſt dicendum p̄ñtialꝛ. ſed in p̄ñtia vel coꝛam eſt. Coꝛam q̄ñ
ꝙ eſt pꝛæpō ⁊ ſic regit ablatiuum. vt coꝛam iudice coꝛam rege. ⁊c̄.
Clam quandoꝙ eſt aduerbium ⁊ ponitur ſine caſu. vt clam domum
intrauit. Q̄ñꝙ eſt p̄pō ⁊ ſic regit ablatiuum. vt pertus abijt ex car/
cere clam cuſtodibꝫ. Non te clam eſt. hoc eſt non te fugit. du weteſt dat
wel. Inde deſcendit aduerbium diminutiuum clanculum. vt Apud
Comicum Inuidere omnes ⁊ moꝛdere clanculum. Pꝛo quo q̇dam
dicunt clandeſtine. ¶ Sciendum ꝙ de e ex pꝛæpoſitiones differunt
Nam de ⁊ ex differunt ab illis a ⁊ ab. Nā a ⁊ ab regunt abltm̄ ꝑntem
cām efficientem. De vero ⁊ ex regunt abltm̄ ꝑntem cauſam materia/
lem. quod ptꝫ per Plinium in ep̄la ſeptuageſimaſecunda. Eſt liber
tam ineptus vt credas non de puero ſcriptum ſed a puero id eſt homi
ne puerili. vbi de dicit cauſam materialem. Sed apud theologos de ⁊
ex notant cauſam q̄ñꝙ materialem q̄ñꝙ efficientem. vt ptꝫ ꝑ beatum
Auguſtinum ſuꝑ illud ap̄li: Om̄ ex ipſo ⁊ in ipſo ⁊ ꝑ ipſum ſunt om
nia. Ex ipſo autem non hoc ꝑt qꝺ̄ de ipſo. Ex ipſo em̄ cœlum ⁊ terra
qꝛ ipſe fecit ea. Non autem de ipſo qꝛ non de ſubſtantia ſua. Sicut a
liq̇s homo ſi gignat filium ⁊ faciat domum. ex ipſo filius ⁊ ex ipſo do
mus. Sed filius ex ipſo domus de terra ⁊ ligno. Ubi ſecundum expō
nem Auguſtini ex valet idem quod a vel ab ⁊ dicit cauſam efficientem
de vero cauſam materialem. Ita dicimus Audiui hoc puer a patre
meo. i. ex patre meo. Econtrario quandoꝙ de ſignificat cauſam effici
entem ⁊ ex materialem. Et ſic canit eccl̄a. deum de deo. filius eſt deus
de deo. Item natus ex ſpiritu ſancto id eſt de ſpiritu ſancto. Sed na/
tus ex maria ꝟgine ibi notat cauſam materialem. De cum notat cau
ſam materialem quandoꝙ ſignificat totum vt anulus factus de auro
quandoꝙ ſignificat partem. vt homo factus eſt de limo terræ.
¶ Item ſolet de p̄poſitio quandoꝙ in compoſitione ſignificare pꝛiua
tionem quandoꝙ intentionem. ⁊ ſic ſignificat oppoſita. vt depꝛecoꝛ li/
beratioēm ſcꝫ vt potiar. ſed depꝛæcoꝛ moꝛtem ſcꝫ vt vitem. Ita defen/
do me ick beſcherme mij. ſed defendo ictus ardoꝛes. i. vt vitem afkeren
Unde Cicero de ſenectute Uitis veſtita pampinis nimios ſolis defē
dit ardoꝛes. Sic deſpitio idem eſt quandoꝙ quod contemno ⁊ etiam
deoꝛſum video. ꝟſmaen of neder ſeyn. Undiꝙ deſpicere eſt pꝛouidere
⁊ circumſpicere omniaꝙ diſcernere A quo deſpicientia dictum eſt qꝺ̄
idem eſt quod circumſpectio ⁊ ꝓuidentia ac ꝯſideratio diligens atꝙ di
ſcretio. E pꝛæpō p̄ponitur dictionibꝫ ab r incipientibꝫ. vt e republica
pꝛo re publica. e re mea. id eſt pꝛo re mea. e re tua id eſt pꝛo re tua. E re
noſtra. id eſt pꝛo re noſtra. E re mea idem eſt quod ad vtilitatem meā
Ita etiam e dignitate ex vtilitate ex vſu. ꝓ dignitate vel ad dignitatē
ꝓ vſu vel vtilitate Quintilianus Ad hoc nemo dubitabit q̇n ſi nocē
tes mutari in bonam mentem aliquo modo pñt ſicut poſſe conceditur
ſaluos eos eſſe magis e re publica ſit q̄m puniri. Sic e regione

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

qn̄q̄ ſunt duæ dictiones. vt diſceſſit e regione. Qn̄qȝ vero vna ē dictio idem ſignans quod ex oppoſito l' ex aduerſo atqȝ ɔtrario ⁊ ſic regit gtm̄. vt eregione domus meæ habitat. h̄ eſt ex oppoſito. Ex p̄pō p̄ponit ab ltō non ab hac lrā incipiente. exemplum vt ex vſu ex vtilitate. h̄ eſt ad vtilitatem l' vſum. Ex ſnīa. i. ad votum. Quintilian⁹. Habes ne vxorem ex animi tui ſnīa. i. ad votum Ex tp̄e dicere eſt ex improuiſo ⁊ imp̄dicato dicere. nec domi ɔpoſitam orōem afferre. Hinc vocatur ex tp̄alis orō. Ita ex tp̄e loqui. ex tp̄e ſcribere dr̄ ex tp̄e viuere ⁊ ex tp̄e agere. id eſt ex tp̄is ɔditione. Tullius. ij. officiorū. Ex tp̄e ɔſiliuȝ cape. Quos credimus expedite rem ⁊ ɔſilium ex tp̄e capere poſſe. i. ex ɔditione tp̄is Ex vinculis cām dicis eſt ad alligatū rn̄dere criminibꝫ Ex ɔpoſito tm̄ eſt quantum ex ɔuentu. vt cum aliq̄ clam inter ſe ɔuenerunt ſimulantes apud alios rem nō ab eis ɔpoſitā fortuitam eſſe. Ex h̄ tp̄s ſ't id eſt nūc l' poſt hac l' a modo. ex pariete pendere. Clipei pendent ex latere. i. ad parietem. gladius pendet ex latere. i. a latere ſiue iuxta latus. ex collo pendet loculus ſiue burſa. ex collo pendet pharetra. Virgilius. Ex in ɔpoſitione diuerſa ſ't. Excuſare qn̄qȝ ſ't crimen obiectum purgare qd̄ cum videtur ſatis purgatū recentes dicunt habeo te excuſatū. Veteres dicebant. Accipio excuſationē. ick en tye v niet. ick bin mit v to vreden. Qn̄qȝ excuſare eſt idem qd̄ in excuſationē id qd̄ impedimento fuit ɔferre. vt ſi tempeſtas imbres flumina impedimēto fuerint. ne ad diem ɔſtitutū adeſſe poſſem dicā excuſo imbres. Excuſo flumina. excuſauit imbres. excuſauit flumina. excuſauit. hi lecht het daer op. Ubi non dicendū eſt more aliq̄ꝝ accuſares. Sic mlt'i excuſant valitudinem morbū. Eandem ſnīā hȝ cauſari. vn̄ Virgilius. Cauſando nr̄os in longum ducis amores. ſ't etiam cām rei geſtæ afferre, die ſake ſegghen

¶ Pro qn̄q̄ eſt interiectio. ⁊ ſic aſpiratur in fine, p. quo mlt'i male adiungunt h lrā lrām ⁊ proch dicentes. vt Comicus. Proh deū hoīmq̄ fidem. Hieronymus. Proh pudor mulier vincit ſcl'm. ⁊c̄. Qn̄q̄ p̄pō pro notat cauſam. vt ego id pro te agā. Qn̄q̄ eſt idem quod ſecunduȝ. vt age pro virili tua parte. fac lr̄is des opera pro viribꝫ id eſt ſ'm vires. Qn̄q̄ idem eſt quod ꝓpter. vt, p tuis in me meritis agam id tua cauſa libenter. i. ꝓpter tua in me benemerita. Qn̄q̄ pro idē eſt qd̄ in. vt, p tribunali pro nr̄is. vt Sedens pylatus, p tribunali. i. in tribunali ſiue ſup tribunal. Nec iungenda eſt, p p̄pō abltō p̄cij. ſicut dicenduȝ eſt ei. emi hoc tribꝫ ſolidis non, p ¶ Præ p̄pō qn̄q̄ notat opationem. ⁊ ſ't idē qd̄ magis q̄z. vt ego p̄ te diligo neminē. Catull⁹ Dicebas quondā ſolum te noſſe catulluȝ Leſbia. Nec p̄ me velle tenere iouē. Qn̄q̄ præ notat cauſam ⁊ ſ't a vl' ex. vt p̄ timore obticuit obmutuit. præ rubore loqui non potuit. hoc eſt ex timore. Quandoq̄ idē eſt quod ante Judex in ferenda ſententia. Chriſti noīe inuocato ſolū deum ⁊ iuſticiā præ ocul' hn̄tes. ⁊c̄. hoc eſt ante ocl'os. Gualter⁹. O fœlix mortale genus ſi ſp̄ haberes. Eternū præ mente bonū fineq̄ timeres. hoc eſt ante mentem Præ quandoq̄ valet ante cū his verbis fero duco gero. vt petrus præ ſe fert triſticiā. præ ſe gerit lætíciā. Et eſt præ ſe ferre dicto factoq̄ oſtēdere l' ɔfiteri qualē de aliqua re l' hoīe habeas opinionē. teutꝫ toenen.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Quintilianus Fiduciam præ ſe ferat orator ⁊c̄. præ ſe fert innocentiā
Ille præ ſe fert iniuriam.i.accœpiſſe iniuriam.ſe oſtendit. Ita etiam
accipi ſolet præ me duco.i.præ me fero.⁊ p̄ me duco.i.ante me duco.
Præ autem in compoſitione quandoqꝫ notat intentionem.⁊ ē idē qđ
valde.vt præpotens prædiues p̄celſus p̄clarus Eſt p̄diuitis ⁊ præpo
tentis hominis filius. Præfulgens prælongus prædurus p̄clarus.i.
valde clarus.is ſcꝫ q̄ fulgore gloriæ reſplēdet. Vn̄ clariſſima ⁊ præcla
riſſima geſta dicūtur. Nō vnqꝫ p̄clarus ꝓ bono repitur. vt luculēt⁹ ꝓ
malo.vt luculētum vulnus. Præclare aduerbium ſ̄t optime vt p̄clare
mecum agit laus ſupis.qn̄qꝫ præ notat anteceſſionem temporis.vt p̄/
uentus præceptus vt præuentus immatura morte. Palam quando
qꝫ aduerbium eſt .i. manifeſte/vt palam locutus ſum. In ſecreto locu
t⁹ ſum nihil. Qn̄qꝫ palam eſt accuſatiu⁹ a nomine pala teutonice cen
ſchup. Qn̄qꝫ eſt præpoſitio deſeruiens ablatiuo.vt ego id auſim pa/
lam omnibus ingenue fateri vel confiteri. Sine qn̄qꝫ eſt ꝟbum im/
peratiui modi huius ꝟbi ſino.vt ſine requieſcere feſſum Sine me dor/
mire. Qn̄qꝫ ſine eſt præpō deſeruiens abltō vt ſine timore ¶ Abſqꝫ
quandoqꝫ idem eſt quod ſine. Et dr̄ ſine poſſe poni ꝑ anaſtropham.⁊
abſqꝫ non poſſe poni. Volunt quidam ſub hac præpōne ſine comp̄/
hendi procul.dicentes proculdubio.i.ſine dubio.ꝓcul timorie id eſt ſi
ne timore. Qui loquēdi modus apud bonos auctores nō eſt vſurpat⁹
immo aduerbialiter ſemper fere ponitur ſine caſu. Virgilius. Serta
procul capiti tantum delapſa iacebant Item tenus quādoqꝫ eſt nomē
⁊ ſic eſt extrema ꝑs arcus.i.finis vt eſt apđ Plautuz In̄ hactenus.i.fi
nis eſt ſiue vſqꝫ huc. Qn̄qꝫ tenus eſt ꝑpō ſ̄ns idē qđ vſqꝫ ⁊ poſtponit
ſꝑ caſui ⁊ regit abltm̄.vt collo tenus genutenus mente tenus pube te/
nus talo tenus capulo tenus: Virgi. Dextra coruſcum. Extulit ac la/
teri.capulotenus abdidit enſem. Verboten⁹ hacten⁹ quaten⁹ Nō āt dr̄
apđ bonos auctores cordeten⁹ mēteten⁹ ſꝫ meōriter vt memoriter ſcio.
Qn̄qꝫ tenus more græco ⁊ licentioſe regit gtm̄ cum res eſt vel gemia
vel numero ſingulari carens.vt apđ Virgilium dr̄. Et crux tenus a
mento palearia pendēt.id vſqꝫ ad crura. Semꝑ em̄ vſqꝫ ad tenus ſ̄t.
Sic aurium tenus.i.vſqꝫ ad aures. De plurali numero. Cumarum
tenus tranſpadanorum tenus. Etiam dicitur vmbelico tenus.i.vſqꝫ
ad vmbelicum Vmbelicus ſ̄t die nauel ⁊c̄. ¶ Aliqn̄ etiam pro non
vltra ponitur. vt geſſit conſulatum titulo tenus.i.nō vltra q̄ꝫ titulo.
Inuenitur quatenus qn̄qꝫ.i.qm̄ Tullius Quaten⁹ regat nobis diu
viuere agamus aliqđ q̄ nos vixiſſe teſtem ur.⁊ ꝯſtruit quatenus cum
indicatiuo. Qn̄qꝫ quatenus eſt idem quod quātum. vt videndum eſt
quatenus amiciciæ tribuendum eſt. Quatenus ꝑ i dr̄ eſſe coniunctio
cauſalis idem valens quod vt Etiam drn̄t ſ̄m aliquos ꝓtenus ⁊ proti
nus ꝑ i. Nam protenus ꝑ e ſcriptum idem eſt quod longe.vt en ipſe ca
pellas ꝓtenus æger ago. Protinus ꝑ i ſcriptum mox dr̄ vt in hymno.
Hoſtem repellas longius pacemqꝫ dones ꝓtinus. Inuenitur etiam
eotenus ꝓ ita ſiue adeo.vt in collecca ſancti Michaelis.da nob coten⁹
honore ꝓfitere ⁊c̄. Hactenus.i.vſqꝫ huc vel finis eſt.vt de his hacte/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nus.i.finis eſt.ꝛ per et ſcribi dꝫ.¶ Ultimo ſciend ꝙ aliqui tenus cum
ablto ſub vno accentu ꝓnunciant q̄ſi vna ſit dictio. Sed ſm ſeruiū te
nus ꝑpo non ꝯponiť quod hinc pꝫ .qꝛ ſæpe a ſuo caſu remoueť. Qn̄qꝫ
etiam inter caſum ꝛ ꝑpoem tenus poniť ꝯiunctio. Ouidius. Sūma
pedum taloqꝫ tenus veſtigia tingit¶ Sciend ꝙ ſicut ꝑpo nonnunqꝫ
ſubaudiť vt nulla aconita bibuntur fictilibꝫ. Ita ꝛ caſus ꝑpōnis inue/
nitur ſubaudiri.vt pᵒ Macha.vij. Et ceciderunt nichanoris fere vi/
ri quinqꝫ millia.h̄ eſt de exercitu ſiue de copijs nichanoris. Ita ꝛ hæc
locutio defendi pt hoc dt Plautus in captiui duo.valet eīn tm̄ quan/
tum plautus in ea comedia q̄ inſcribitur captiui duo ¶ Sciend ꝙ q̄/
dam ꝑpōnes nunqꝫ ꝯponunť vt apud ꝯtra aduerſum erga ꝓpter ſecū
dum Quædā qn̄qꝫ ꝯponunť ꝛ qn̄qꝫ non ꝯponunť. vt ad inter a ab ex
de e pro præ. Quædā ſꝑ ꝯponunť ꝛ dn̄r inſeꝑabiles.vt di diſ re an ſe
co con¶ Circa quas ſciend ꝙ di ꝛ diſ ꝑpōes inſeꝑabiles idem ſnt. ꝛ
ꝯponiť diſ cum dictionibꝫ incipientibꝫ a c f p ſ t et i ꝯſonante cū alijs
di ꝯponiť vt diſiicio diſcutio. Mentis tu ſomnū diſiice. Ita diſpeſco
Cum di vt dirūpo. ꝛ i ſꝑ produciť in ꝯpōne præter dirimo ꝛ diſertus
Inueniť ꝛ dis græcuꝫ ꝛ dupl'r ſcribitur. Qn̄qꝫ per iota h̄ eſt i ſimplex
ꝛ ſic idem eſt quod bis.vt diſſyllaba dictio duas hn̄s ſyllꝫas. Quando/
qꝫ dys ſcribitur ꝑ græcum y hoc eſt per ypſilon . ꝛ h̄ in ꝯpōne aliquid
mali exprimit vt dyſenteria.i.inteſtinoꝝ vlceratio . Entera eīn græcæ
inteſtina dn̄r. Dyſcolus id eſt malus ꝛ pernicioſus ꝛ toleratu difficil'.
Re inſeꝑabil' præpoſitio qn̄qꝫ in ꝯpōe priuat.vt refigo qd fixum erat
facio non fixum.retego qd tectum erat enudo. Retexo qd textum erat
reddo non textum. Recludo qd clauſum erat aperio.reuelo id eſt vela
men tollo.reſero id eſt ſeram aperio ſiue qd clauſum erat aperio Reſi/
gno qd erat ſignatum obſignatumve relaxo l' patefacio. ꝛ ml'ta hmōi
alia ſunt. Multa ſunt in quibꝫ non priuat.vt repeto.repoſco. renouo
repn̄to remoueo remaneo. Et qn̄ re ꝑpo priuationem ſt. tunc ob ꝑpo
ei oꝑponitur.vt reſerare opſluyten. Obſerare toe ſluyten Recludere
opſluyten Obcludere toe ſluyten.ꝛc̄ijs.¶ An in ꝯpōe ſꝑ per m ſcribi
tur ꝛ ſt idem qd peri ꝑpo græca.vt amplector amputo ambigo Con
inſeꝑabil' ꝑpo ꝯponitur cum verbis ꝛ noibꝫ Cum verbis ꝯgratulor cō
doleo ꝯgaudeo. Cum noibꝫ cognominis ꝯcolor ꝛ hmōi que ſꝑ regunt
dtīn. Item Conuentus quod nō eſt locus ꝯuentionis vt domus Sed
hoies qui in vnum locū ꝯuenerunt.vt in actibꝫ aploꝝ dꝛ. Si introie/
rit in vrm̄ ꝯuentū vir anulum aureum hn̄s in manu. hoc eſt ſi venerit
inter vos. Concio eſt ꝑpli ml'titudo ꝯuocata ad audiēdum oratorem.
cuius orō etiam ꝯcio dꝛ Etiam dꝛ iuſſio magiſtratus vl' ſacerdotis . ꝛ
græcæ dꝛ eccl'a.qd nomen etiā coetum hoim ſt. ſic dꝛ in Actibꝫ aploꝝ
Dimiſit eccl'am. h̄ eſt ꝯcionem dimiſit.

Cum ſuꝑ eſt ꝓ de ſexto decet hanc ſociare

¶ Hic dt ꝙ ꝑpo ſuper pro de poſita regit abltm̄.vt Uirgilius. Mul

ta ſup p̄amo rogitans ſup hectore multa. h̄ eſt de p̄amo ⁊ de hectore ⁊ in euāgelio Lu. ij. Et erāt ioſeph ⁊ maria ammirantes ſup his quæ dicebantur de puero. ¶ Sciendum q̄ ſup q̄n̄q₃ notat locum tūc regit accm̄ vel abltm̄ Accm̄ vt ſedeo ſup lapidem vel ſup lapide. Vt apud Virgilium Hic tn̄ hac mecum poteris requieſcere nocte. Fronde ſup viridi ſunt nobis mitia poma. Caſtaniæ molles ⁊ preſſi copia lactis. Q̄n̄q₃ ſupeſt idem q̄ȯ valde. ⁊ ſic eſt aduerbiū nō regēs caſum. Virgilius. Ecce ſup mœſti maḡ diomedis ab vrbe legati rn̄ſa ferunt Aliqui ponūt ſup etiā vt idem ſit q̄ȯ inſup. ſed nō eſt ita loquēdum. Cui q₃ nec q₃ apud danaus vſquam locus ⁊ ſup ipſi Dardanidæ infenſi penas cum ſanguine poſcunt. h̄ eſt inſup: ⁊ p̄t et̄ ibi accipi in priori ſenſu. i. valde infenſi. ¶ Sciendum circa lrām q̄ q̄n̄q₃ ſup p̄ de accipitur ⁊ fit metaplaſmus q̄ d̄r p̄theſeos paralange. h̄ eſt vnius p̄pōnis pro p̄pōne alia poſitio. ¶ Sciendum q̄ aliq̄ dicūt ſup deſcendere ab antiqua triſyllaba p̄pōne ſupa p̄ apocopam ⁊ ab eadem ſupra et̄ venire p̄ ſyncopam hn̄tes pro ſe hūc. Virgilij v̄ſiculum. Toruus. draco vehit ſubter ſuperaq₃ retorquēs.

Iſte datur caſus paſſiuis ab preeunte

Cernitur hic a me q̄m̄ videbor ab illo.

¶ Dicit q̄ v̄ba paſſiua regunt abltm̄ mediante a vel ab p̄pōne q̄ ē cām efficiētem vt petrus diligitur a me. Iñ vnū v̄bū excipi ſolet ſc₃ delector q̄ȯ regit abltm̄ ſine p̄pōne cui p̄t addi comitor aris. vt comitatꝰ achate. Teneor ſilr̄ Amor tui tenet me Teneor amore tui D̄r in regula q̄ ē cām efficiētem. q̄r nō ōnis ablatiuus rectus a v̄bo paſſiuo regit̄ mediāte a l̄ ab p̄pōe Sed ſolus ille q̄ ē cām efficiētem. h̄ eſt q̄ p̄t mutari in ntm̄ dum v̄bum paſſiuum mutat̄ in actm̄. vt cum d̄r v̄beror a magiſtro. q̄r p̄t fieri reſolutio abltī in ntm̄ ⁊ paſſiui in adiectiu. vt magiſter me verberat. Sed nō dici p̄t p̄uor obtrūcor a capite. Spolior a rebus meis. a veſte. ſed p̄uor capite. ſpolior veſte. Quia nō p̄t ſic r̄ſolui caput me obtrūcat p̄uat. veſtis me ſpoliat. ¶ Primo ſciēdum q̄ hæc v̄ba paſſiua delector capior fruſtror ducor regūt abltm̄ ēntem rem rōlem vel aiātam cum p̄pōne. vt delector a petro. h̄ eſt petrꝰ me delectat. Capior a muliere fruſtratus ab illo. ductus ab iſto. a iacobo. Sed ablatim rei inaiate regūt ſine p̄pōne vt delector carmine capior voluptate. fruſtror ſpe ducor ſpe opiniōe. ¶ Scd̄o ſciēdum q̄ abltm̄ mediante a vel ab dtm̄ p̄ abltō regūt p̄mo v̄ba paſſiua vt d̄t lrā. vt videris a me vel videris mihi. Et regunt ꝯum v̄ba deponētia paſſiue ſignificātia vt multa ſum paſſus ab te ab illo hæc carmina ſunt oblita a me vel mihi Nunc fere nulla deponentia ſignificant paſſiue præter hæc tria patior naſcor orior. Naſcor tamen ⁊ orior regunt ablatiuum non mediante a vel ab. ſed mediante præpoſitione ex vel de. vt natus ex maria v̄gine. Natus ex matre ſerua. ortus ex ſtirpe regia. Quæ p̄pō q̄n̄q₃ ſubaudi-

De r̄gīē abl̄ti a v̄bo mediante p̄poſitiōe a vt ab. ex. trāſitiōib

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ri ſolet vt Apud Saluſtium. Catilina nobili genere natus ¶ Itē im
perſonalia in tur regunt iſtum ablatiuū mediante a vel ab. vt a me dō/
cetur grammaticā. id eſt ego doceo grammaticā. legitur a ioanne.
¶ Item verba neutrapaſſiua. vt exulo vapulo væneo. vt exulat a cæ/
ſare. væniit ab illo. Tu a me vapulabis. Item verbalia in bilis ⁊ in
dus paſſiuæ ſignificantia quæ tamen crebrius inueniuntur regere da/
tiuum. vt chriſtus eſt amabilis vel amandus nobis. Non eſt affabilis
ulli Unde ſic dicit Uirgilius. Nec viſu facilis ne dictu affabilis ulli
¶ Item dictio diuerſitatis ⁊ alietatis. vt differt diſtat diſcrepat diſſi/
det alius. vt differt ab illo vel illi. teutonice daer is onderſcheyt tuſſchē
Diſſidet ab illo vel illi. Diuerſus huic diuerſus ab illo. alius ab illo.
¶ Ultimo verba ſuſcipere aliquid ab alio ſignificantia. vt didici hoc
ab illo. Accœpi hoc a patre meo. intellexi hoc a fratre meo. ¶ Tercio
ſciendum ꝙ verba paſſiua non ſolum regunt ablatiuū cauſæ efficien/
tis. ſed etiam omnem caſum quem regunt ſua actiua. præter accuſatm̄
in quem tranſit actus verbi qui ex vi tranſitionis regitur. Exemplaꝝ
vt dicitur Accuſo te furti vel furto. teutonice ick betije di mit dieuerye
Ita accuſor te furti vel furto. Do tibi libꝝ dono vel commodato. Li/
ber datur tibi commodato. Emi libꝝ tribus ſolidis. Liber eſt emptꝰ
tribus ſolidis. Repleo hydriam aqua. Hydria a me repletur aqua.
Saturo ioannem pane carne piſce. Ioannes ſaturatur a me pane car
ne piſce. Poſſunt tamen verba paſſiua quandoqꝫ regere accuſatiuū. vt
paſſiua verboꝝ regentium duos accuſatiuos. vel illa quæ dicuntur ỽ
ba vehementiſſimæ tranſitionis. vt ſunt docendi rogandi veſtiendi ỽ/
ba. Sicut enī dicitur. doceo te grammaticā ita dici poteſt doceor abs
te grammaticā. Rogo te veniam. rogor abs te veniam. Regunt etiam
paſſiua accuſatm̄ per ſynecdochen. vt obtruncor caput. frangitur gut
tur. Sed oratores potius ſic loquuntur. Ei frangitur guttur. Ei frā/
gitu regula Unde dixit Saluſtius. Lentulo gulam fregere. Regunt
etiam paſſiua verba accuſatiuū ratione præpoſitionis cum qua cōpo/
nuntur vt traducor pontem. traducor montē. Exercitus traiicitur rhe
num. ¶ Item regunt ⁊ verba paſſiua accuſatiuū ſignificantē cauſam
ſcōm aliquos. vt Horatius. Nunc satyꝝ nunc agreſta cyclopa moue/
tur. Dicunt quidam verba paſſiua regere accm̄ per ſubauditionē ver/
bi tranſitiui propter iſta verba paſcor depaſcor euangelizor. ſed hoc nō
eſt neceſſarium. quia non ſolū inueniuntur euangelizor paſcor ỽba paſ
ſiua ſed etiam deponentia. vt apud Matheum. Pauperes euangelizā
tur. vbi eſt verbum deponens ſignificans idem quod euangelizant.
Sic capræ paſcuntur arbores. id eſt vorant ſiue comedunt. Unde di/
cit Pſalmiſta. Singularis ferus depaſtus eſt eam. Et eſt paſcor idem
quod comedo. ⁊ voro regens accuſatiuū. Paſco vero ſine accuſatiō po
nitur. Unde Uirgilius. Paſcentes ſeruabit tityrus hedos Et ita con
fundor etiā videtur eſſe ỽbum deponens Apud Matheū. vt Qui enī
me confuſus fuerit ⁊ ỽba mea in gñatione iſta praua ⁊ adultera ⁊ filiꝰ
hominis ꝯfundetur eū in glā patris ſui. Et apud ſanctum Ambroſiū
Qui non fuerit confuſus crucem domini. nec chriſtus ꝯfundetur eum.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Et apud hieronymum. Non eſt confuſa deum in terris. ⁊ iſte eam nō
confundetur in cœlis.

¶ Sequitur textus.

Uel ſi ſuſceptum quod ſignat ſiue receſſum

Sic a te diſco libꝛos a te qꝫ recēdo

¶ Hic dicit ꝙ verba ſignificantia actum ſuſcipiendi regunt ab
latiuum mediante a vel ab præpoſitione vel etiam aliquando ex. Ut
didici hoc abs te. hoc audiui puer ex patre meo. Intellexi hoc ab illo
Accœpi hoc ab iſto. id eſt intellexi. Fenoꝛatus ſum abs te. Inuita/
tus ſum ab illo. Suſtuli filium ex vxoꝛe. ¶ Secunda regula eſt. ꝙ
verba diſtandi recedendi ⁊ remouendi etiam regunt ablatiuum. vt re
ceſſit a dauentria. teutonice hij is van deuenter ghegangen. Diſtat a
dauentria quadraginta milia. teutonice veertich milen iſt gheleghen
van deuenter. Quamlonge abſumus a dauentria. teutꝫ hoe veer zijn
wij van deuenter. Quamlonge diſtat colonia a dauentria. teutonice
hoe veer is colen gheleghen van deuenter. Tu abalienaſti a me pe/
trum. Du hebbeſt mij peter ontvꝛemdt. Auertiſti a me iacobum. du
hebbeſt iacob mij al ontwendet. Abegiſti a me volucres. Abegiſti a
me pecus Remouiſti Separaſti te a nobis. ⁊ multa huiuſmodi.
Similiter ꝟba ſntia paſſioēm innatam regūt ablatiuum mediante a
vel ab ꝑpōne. vt ioannes calet ab igne. macret a ieiunio Poteſt tamē
in his ꝑpō ſubaudiri. vt pallet timoꝛe. rubet verecundia madet ſudo/
re. Quoꝛum quædam inueniuntur etiam cum præpoſitione præ. vt
pallet prætimoꝛe ⁊ vt ſupꝛius dictum eſt. ¶ Sciendum pꝛimo cir
ca litteram ꝙ fenero tibi dicitur ⁊ mutuo tibi. hoc eſt do tibi fenoꝛi.
do tibi mutuo pecuniam. Sed feneroꝛ abs te mutuoꝛ abs te. id eſt
pecuniam abs te accipio mutuo vel ad vſuram. Qui enim mutuat ⁊
fenoꝛat. ille actiue dat pecuniam ad vſuram. Qui enim mutuatur ille
pecuniam mutuo accipit Qui feneratur ille pecuniam fenoꝛe accipit.
Et differunt mutus ⁊ muto. Mutuare lenen. ſed mutare weſſelen.
⁊ regit accuſatiuum cum ablatiuo. vt commutui aurum argento.
Ita habent ſe compoſita ꝑmutare ⁊ emutare. vt vile exiguo commu/
tauit. ¶ Sciendum ſecundo ꝙ in eodem ſenſu dicitur audiui a pa
tre meo audiui ex patre meo ⁊ audiui de patre meo. De patre tamen
meo etiam quandoqꝫ alium ſenſum habet. hunc ſcilicet. vt alius mi/
hi de patre meo quid dixerit. Similiter idem ſignificant quæſiui te
ab hoſtio. quæſiui te ex hoſtio. quæſiui te de hoſtio. Item ſimiliter
vocamus te a via e via de via. Sed de via qn̄qꝫ aliū quoqꝫ ſenſum hꝫ.
vt lāgueo de via. feſſus ſum de via q̄ſi de laboꝛe viæ Hic eīn via ſt iter
hoc eſt actioēm ambulandi Illic locū quo ambulaꝰ ¶ Tercio ſciēduꝫ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf